

HARJOITUSYRITYS OPPIMISYMPÄRISTÖNÄ

Case: Pohjois-Karjalan Aikuisopisto

Riitta Suomalainen

Kehittämishankeraportti

Syyskuu 2007

JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU

Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Tekijä(t) SUOMALAINEN, Riitta	Julkaisun laji Kehittämishankeraportti	
	Sivumäärä 22	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen _____ saakka	
Työn nimi Harjoitusyritys oppimisympäristönä		
Koulutusohjelma Ammatillinen opettajakorkeakoulu		
Työn ohjaaja(t) Koukkari, Marita		
Toimeksiantaja(t)		
Tiivistelmä Tämän työn tavoitteena on luoda uusi oppimisympäristö, harjoitusyritys, Pohjois-Karjalan Aikuisopistoon sekä oppimissuunnitelma harjoitusyritysympäristölle. Uudenlainen, perinteisestä poikkeava oppimisympäristö, harjoitusyritys, on erinomainen keino luoda vankkaa perustaa elinikäiselle oppimiselle ja persoonallisuuden kasvuille. Harjoitusyritystoiminta tukee kouluttajien ja opettajien pedagogista kehittymistä kohti uutta opettajuutta, sillä opettajan rooli harjoitusyrityksessä on olla työn ohjaaja ja organisoija ja hänen on oltava valmis oppimaan yhdessä oppilaidensa kanssa. Opettajan keskeinen tehtävä on valmiuksien ja oppimisen edistäminen. Koska harjoitusyrityksessä oppija on keskeisessä roolissa ja aktiivinen toimija oman oppimisensa edistämisessä, ei perinteisen opetussuunnitelman näkökulma sovellu tähän oppimisympäristöön. Näin ollen tässä työssä on laadittu opetussuunnitelman sijasta oppimissuunnitelma, joka tarkastelee asioita oppimisen ja aktiivisesti toimivan oppijan näkökulmasta. Oppimissuunnitelma perustuu oppimiskäsitykseen, jossa opiskelija on määrätietoinen, oppimishaluinen ja -kykyinen oppija. Keskeistä on oppijan oma aktiivinen ja tavoitteellinen toiminta opiskelu- ja työssäoppimisympäristössä. Ydinasia on tekemällä oppiminen, joka toteutetaan työskentelemällä virtuaaliyrityksessä. Opiskeluaika ja työssä oppimisen toteutus määritellään jokaisen henkilökohtaisten tarpeiden ja mahdollisuuksien perusteella henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laadinnan yhteydessä.		
Avainsanat (asiasanat) Harjoitusyritystoiminta, oppimisympäristöt, uusi opettajuus, oppimissuunnitelma		
Muut tiedot		

Author(s) SUOMALAINEN, Riitta	Type of Publication Development project report	
	Pages 22	Language finnish
	Confidential ☐ Until _____	
Title The practice firm model as a learning environment		
Degree Programme		
Tutor(s) Koukkari, Marita		
Assigned by		
Abstract The goal of this work is to design a new learning environment to North Karelia Adult Education Centre. It is called the practice firm model. The other goal of this work is to desing a new curriculum to the practice firm model. The Practice Firm is a virtual company run like a real business silhouetting a real firm's business procedures, products and services. The curriculum is usually written from a teacher's point of view, but I wrote that curriculum to the practice firm model from a student's point of view. These learning environments are similar in the way they put theory into practise. The method is learning by doing. By doing the practical work of a simulated enterprise the students learn to use their problem solving abilities. The practice firm environment provides learning that is collaborative, project based, problem based, independent, engaging, and self-directed. All encourage the development of autonomous learners, who are motivated to take control of their own learning. The main qualities of the method are for example flexibility, adaptability, convertibility and of course the possibility to personalize learning.		
Keywords practice firm model, learning environment, new instructor, curriculum		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ

1 Johdanto.....	1
2 Kehittämishankkeen tausta-ajattelua.....	2
3 Kehittämishankkeen tavoite.....	4
4 Koulutuksen järjestäjä	5
4.1 Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä	5
4.2 Pohjois-Karjalan Aikuisopisto.....	5
4.3 Ammatillisen aikuiskoulutuksen tehtävät ja tavoitteet	6
5 Harjoitusyritysympäristö oppimisympäristönä.....	7
6 Kehittämishankkeen toteutus	9
7 Harjoitusyritysympäristön oppimissuunnitelma	11
7.1 Liiketoiminta ja yrittäjäyys	11
7.2 Markkinointi ja myynti.....	11
7.3 Kirjanpito ja tilinpäätös.....	11
7.4 Ostotoiminnot.....	12
7.5 Myyntitoiminnot.....	12
7.6 Henkilöstöhallinto.....	12
7.7 Kannattavuuden laskenta ja seuranta.....	12
7.8 Asiakirjatuotanto ja atk-taidot.....	13
7.9 Tehtäväjako harjoitusyrityksessä	13
7.10 Opiskelijavaihdot NonStop-toimintana	13
7.11 Kielten opiskelu.....	13
8 Oppimisen lähtökohdat ja koulutuksen toteuttaminen	14
9 Henkilökohtaistaminen	15
10 Oppimisen ohjaus ja tukeminen	15
11 Työssäoppiminen – työssä oppiminen.....	16
12 Oppimisen arviointi ja palaute	17
13 Tutkinnon muodostuminen	20
14 Pohdinta	20
Lähteet	22

1 Johdanto

Liiketalouden ala muuttuu jatkuvasti ja työelämän edellyttämät osaamisvaatimukset kasvavat. Nämä asettavat uusia haasteita oppimistapojen- ja oppimisympäristöjen kehittämiseen. Sekä aikuis- että nuorisopuolella on työssäoppimispaikkojen saanti ja tutkinnon ammattitaitovaatimuksiin sopivien tehtävien löytyminen työssäoppimispaikoista usein vaikeaa. Nuorisopuolen näyttötutkintomuotoiseen opiskeluun siirtymisen myötä sopivista näyttöympäristöistä tulee olemaan puutetta. Siksi erilaisia oppimis- ja näyttöympäristöjä tulisi jatkuvasti kehittää.

Uudenlainen, perinteisestä poikkeava oppimisympäristö, harjoitusyritys, on erinomainen keino luoda vankkaa perustaa elinikäiselle oppimiselle ja persoonallisuuden kasvulle. Se sopii hyvin valmistavan koulutuksen ohjaustavaksi aikuisopiskelijoille sekä toisen asteen nuorisopuolen opetus- ja näyttöympäristöksi. Tyypillisiä harjoitusyrityksen avulla suoritettavia tutkintoja ovat liiketalouden ja taloushallinnon, tietojenkäsittelyn, audiovisuaalisen alan, markkinointiviestinnän ja yrittäjän tutkinnot.

Harjoitusyritystoiminnan käynnistäminen oppilaitoksessamme tukee kouluttajien pedagogista kehittymistä. Se on hyvä apuväline kaikkien niiden oppimis- ja opetustapojen toteuttamiseksi, joita nykyinen konstruktivistinen oppimiskäsitys ihannoii. Harjoitusyritystoiminnan avulla opetukseen tulee mukaan useita ”ulottuvuuksia”, joita hyvin hallitessaan ja harjoitusyritystä ohjatessaan kouluttaja voi saada keskeisissä oppimisen prosesseissa huomattavasti enemmän aikaan suhteessa perinteiseen opettamiseen.

Harjoitusyritystoiminnan tavoitteena on kouluttajien ja opiskelijoiden elinikäisen oppimisen ja persoonallisuuden kehittymisen lisäksi toteuttaa aikuisopiston liiketalousosaston visiota tasokkaana, innokkaana ja lennokkaana käytännön osaajana ja ohjata sitä entistä asiakaskeskeisempään suuntaan. Harjoitusyritystoiminta osaltaan edesauttaa arvojemme, tavoitteidemme ja henkilökohtaistamissuunnitelman toteutumista sekä tukee kasvua uuteen opettajuuteen.

2 Kehittämishankkeen tausta-ajattelua

Risto Patrikaisen mukaan tulevaisuuden yhteiskunnassa keskeistä ei ehkä ole asioiden muistaminen ja mieleen painaminen, vaan ajattelu ja ongelmanratkaisu, innovointi ja kyseenalaistaminen. Opetussuunnitelman perustana on myönteinen ihmiskäsitys ja tavoitteena globaali, holistinen ihminen. (Risto Patrikainen, 1999, 55.)

Hänen mukaansa valtakunnallinen opetussuunnitelma kiinnittyy vankasti kognitivis-konstruktivistiseen oppimisenäkemykseen informaation prosessoinnin suhteen. Tehokas opettaminen on ennen kaikkea optimaalisten oppimismahdollisuuksien luomista sekä positiivisen oppimishalun virittämistä ja säilyttämistä pedagogiikan keinoin. Tämä merkitsee myös opettajan roolin muuttamista entistä enemmän opiskelun ohjaajaksi ja oppimisympäristön suunnittelijaksi. Opettajasta tulee siten oppilaan oppimisprosessin ohjaaja, joka luo optimaalisen oppimisympäristön. Siinä korostuvat sosiaalinen vuorovaikutus, ihmisten keskinäiset suhteet sekä oppijan ja opittavan kohteen välinen interaktio, jossa työtavoilla on erittäin suuri merkitys sille, mitä ja miten opitaan. (Risto Patrikainen, 1999, 58.)

Patrikaisen tutkimuksessa kävi ilmi, että aktivoivaa, vuorovaikutteista oppimisympäristöä korostava opettajuus ilmeni luottamuksena ja yleisenä myönteisenä asenteena oppilaita, itseä ja koulun kehittämistä kohtaan. Siinä painotuivat oppilaiden yksilöllisyyden kunnioittaminen ja opetuksen eriytyminen. Heitä kannustettiin itseohjautuvuuteen yhteisesti suunnitelluissa ja yhteistoiminnallisesti toteutetuissa projekteissa. (Risto Patrikainen, 1999, 112).

Olli Luukkaisen mukaan avoimet oppimisympäristöt muuttavat luokkahuoneen elektroniseksi ja maailmanlaajuiseksi oppimisympäristöksi. Hänen mielestään prosessi on tärkeämpää kuin lopputulos. Kaiken ydin on tunne turvallisuudesta; voi kokeilla uutta, tehdä virheitä ja saada apua. Opettajan työ laajentuu pedagogisesti ja rooli muuttuu tiedon jakajasta työn ohjaajaksi ja organisoijaksi. Opettajan on oltava valmis oppimaan yhdessä oppilaidensa kanssa. Opettajan tehtäväksi muodostuu oppijan auttaminen oman oppimisympäristönsä luomisessa. Opettajan mittavin tehtävä onkin tyynnyttää oppilaissa oppimisen

halu ja taito. Opettajan tulisi runsaan tietomäärän sijaan enemmän painottaa ajattelua, keskustelua sekä harjaantumista asiayhteyksien ymmärtämiseen. (Olli Luukkainen, 2005, 132, 135.)

Hänen mukaansa oppimaan oppinen tarkoittaa valmiutta ja halua ottaa vastaan ja ratkaista oppimishaasteita erilaisina tehtävinä, joihin ei erityisesti ole valmistauduttu ja jotka vaativat älyllistä työtä. (Olli Luukkainen, 2005, 68–69.) Oppilaitoksen tulee olla peili ja pienoismalli yhteiskunnasta ja ohjata oppilaita toimimaan sen prosesseissa. (Olli Luukkainen, 2005, 96). Päämäärähakuinen ja visionäärinen tulevaisuussuuntautuneisuus luo elämänhallintaa, jolloin uusi ei ole uhka. Opetuksen tärkein laadun mitta on oppimisen edistämisessä onnistuminen (sivu 99, 105). Oppilaiden kokemukset ovat voimavara, jota opettajan pitää osata hyödyntää. Opettajuudelta edellytetään yhteistyötaitoja ja kykyä toimia aidosti asiantuntijaorganisaatiossa, jossa osaamiset täydentävät toisiaan.

Opettamisen muuttuminen ohjaukseksi muuttaa myös oppijan asemaa ja toimintaa. Hänestä tulee aktiivinen oman oppimisensa mestari, joka asettaa henkilökohtaisia tavoitteita, arvioi edistymistään ja etsii tarvitsemaansa tukea oman, tiedostamattomansa oppimistyylin mukaisesti. (Olli Luukkainen, 2005, 60 -61.)

Opettajalta edellytetään perinteisessä luokkahuonetyöskentelyssä tarvittavien valmiuksien lisäksi myös uusia ohjausvalmiuksia, joiden avulla oppimisprosessit liitetään tiedonhankinta- ja tiedonluomisprosesseihin. Interaktiivinen teknologia, verkko-oppiminen, hypermedia ja virtuaaliset ympäristöt avaavat aivan uusia mahdollisuuksia, mutta samanaikaisesti ne edellyttävät uutta pedagogiikkaa. (Olli Luukkainen, 2005, 134).

Tulevaisuuden tarpeet vaativat koulutusta sopeutumaan sen vaatimuksiin. Mitä nopeammin opit, sitä paremmin selviydyt jatkosta. Mitä paremmin opit, sitä varmemmin menestyt. Mitä uudempaa tietoa saat, sitä pienempi on osaamisviiveesi. Mitä halukkaampi olet oppimaan uutta, sitä tukevampi on elämäsi perusta, sitä helpommin saat työtä tai etenet urallasi. (Luukkainen – Wuorinen, 2002, 84–85)

Harjoitusyrityksellä tarkoitetaan yrityksen toimintaa simuloivaa oppimisympäristöä ja siihen kuuluvaa sopeutettua oppimismenetelmää. Opetus on organisoitu oppimisverkon avulla, johon kuuluvat opiskelijat, opettajat ja työelämän asiantuntijat. Harjoitusyritys antaa työelämään siirtyville ja työelämässä oleville oppijoille valmiudet ymmärtää ja hallinnoida yritystoimintaa kokonaisvaltaisesti viestintäteknologiaa hyväksikäyttäen. Harjoitusyritykset muodostavat globaalin markkina-alueen, jossa he käyvät kansainvälistä liikekirjeenvaihtoa ja kauppaa keskenään. FINPEC:n harjoitusyritysketjussa on yli 20 oppilaitosta, joissa toimii noin 70 harjoitusyritystä. Samalla ne kuuluvat myös EURO-PEN – nimiseen kansainväliseen harjoitusyritysketjuun, jossa on yli 40 maata ja useita tuhansia harjoitusyrityksiä.

(http://www.finpec.fi/suomi/a_esittely/index.html)

3 Kehittämishankkeen tavoite

Vielä tänäkin päivänä opettaminen tapahtuu pääasiassa luokassa, jossa opiskelijat istuivat perinteisesti kasvot opettajaan päin ja opettaja luennoi luokan edessä. Kehittämishankkeen tavoitteena on kehittää uudenlainen oppimisympäristö, jossa työskennellään muualla kuin perinteisessä luokahuoneessa ja jossa luodaan paremmat edellytykset vuorovaikutukselle ja tekemällä oppimiselle.

Tavoitteena on luoda uudelle oppimisympäristölle oppimissuunnitelma, joka tukee uutta opettajuutta. Aikaisemmin koulutuksille laadittiin opetussuunnitelma, joka tarkasteli asioita opettamisen näkökulmasta. Uuden opettajuuden myötä opetussuunnitelmat muuttuvat oppimissuunnitelmiksi, joissa asioita tarkastellaan oppimisen näkökulmasta.

Harjoitusyritystoiminnan tavoitteena on kouluttajien ja opiskelijoiden elinikäisen oppimisen ja persoonallisuuden kehittymisen lisäksi toteuttaa aikuisopiston liiketalousosaston visiota tasokkaana, innokkaana ja lennokkaana käytännön osaajana ja ohjata sitä entistä asiakaskeisempään suuntaan. Harjoitusyritystoiminta osaltaan edesauttaa arvojemme, tavoitteidemme ja henkilökohtaistamissuunnitelman toteutumista.

4 Koulutuksen järjestäjä

4.1 Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä

Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä on maakunnan kuntien omistama koulutus- ja kehittämisorganisaatio, joka toimii koko maakunnan alueella. Sen tehtävänä on tuottaa ammattihenkilöstöä ja osaamista elinkeinoelämän ja julkisen palvelutoiminnan tarpeisiin.

Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä kehittää ja tuottaa yhteiskunnan ja työelämän tarpeita vastaavia ja niiden kanssa yhteistyössä rakennettuja koulutus- ja kehittämispalveluja ja oppimisympäristöjä.

Toiminta perustuu elinikäiseen oppimiseen ja se tukee yksilöä sosiaalisen pääoman kasvattamisessa, ammatillisen osaamisen kehittämisessä, yrittäjyydessä sekä jatko-opintokelpoisuuden ja oman elämänhallinnan saavuttamisessa.

Keskeisiä koulutusmuotojamme ovat ammatillinen peruskoulutus, ammatillinen aikuiskoulutus, oppisopimuskoulutus, vapaa sivistystyö ja kesäyliopistotoiminta. Koulutuskuntayhtymä on myös mukana ammattikorkeakoulutuksessa.

4.2 Pohjois-Karjalan Aikuisopisto

Pohjois-Karjalan Aikuisopisto järjestää työvoimakoulutusta, Opetushallituksen rahoittamaa ns. omaehtoista koulutusta, oppisopimuskoulutusta sekä yritysten henkilöstökoulutusta. Suurin osa opinnoista on näyttötutkintoon tai sen osaan valmistavaa. Koulutusten kestot ovat yhdestä päivästä kahteen vuoteen, ja opiskelijoita on vuosittain tuhansia.

Aikuisopisto toimii koko Pohjois-Karjalan alueella. Kiinteät toimipaikat ovat Joensuun lisäksi Kiteellä, Lieksassa ja Outokummussa. Kiteen vahvuutena ovat tietotekniikkakoulutus ja metalliala, Outokumpu on valtakunnallisestikin tunnettu kivialan koulutuksesta ja Lieksassa on erikoistuttu mm. metallin

lasertyöstöön sekä viestintäalan koulutukseen. Joensuu taas on monialainen koulutuksen suuryksikkö.

Aikuisopistoon kuuluvat myös Pohjois-Karjalan Kesäyliopisto ja Oppisopimuskeskus. Kesäyliopisto järjestää avointa yliopisto-opetusta, ammatillista täydennyskoulutusta, lukiolais- ja valmennuskursseja sekä tilauskoulutusta. Vuoden 2003 alusta liiketalouden aikuiskoulutus siirtyi koulutuskuntayhtymässä Pohjois-Karjalan Aikuisopistoon. Perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkinnot voi suorittaa aikuisten näyttötutkintoina joko oppisopimuskoulutuksena tai iltaja monimuoto-opiskeluna työn ohessa.

4.3 Ammatillisen aikuiskoulutuksen tehtävät ja tavoitteet

Ammatillisen aikuiskoulutuksen tehtävänä on lain 631/1998 mukaan ylläpitää ja kohottaa aikuisväestön ammatillista osaamista, antaa opiskelijoille valmiuksia itsenäisen ammatin harjoittamiseen, kehittää työelämää ja edistää työllisyyttä sekä tukea elinikäistä oppimista. Näyttötutkintojärjestelmään pohjautuvan ammatillisen aikuiskoulutuksen tavoitteena on vastata elinkeinoelämän muutosnopeuteen ja aikuisväestön koulutustarpeisiin joustavalla, aiemman osaamisen tunnustavalla koulutustarjonnalla. Tavoitteena on myös edistää aikuisten yleistä kansalaistoimintakykyä: oppimiskykyä, kriittistä ajattelua, kulttuuri- ja kansainvälisyystietoutta sekä muutосkykyä. Koulutuksen tehtävänä on lisäksi edistää opiskelijan monipuolista persoonallista kasvua, kykyä vastuulliseen ja demokraattiseen toimintaan sekä itsearviointiin kaikilla elämänalueilla.

Oppilaitoksemme valitseman toimintastrategian mukaisesti aikuiskoulutuksessa huomioidaan erityisesti opiskelijoiden jo olemassa oleva tieto ja osaaminen. Oppimistoimintaa ohjaa näyttötutkintojärjestelmä. Oppimisjärjestelyt ovat menetelmällisesti monipuolisia, erilaisia tilanneympäristöjä hyödyntäviä ja huolellisesti suunniteltuja ja perusteltuja. Näin voimme edistää ammattiteknisten osaamisalueiden kehittymisen ohella laaja-alaisesti ammatillisivistyksen eri osa-alueita. Oppimistilanteissa kannustetaan opiskelijoita uuden opitun pohdintaan, yhteiseen reflektointiin, jonka avulla vahvistetaan syväoppimista. Yhteinen tavoite on oppimisen ilo ja jatkuvasti kehittyvä, ymmärtävä osaaminen.

5 Harjoitusyritysympäristö oppimisympäristönä

Harjoitusyrityksessä opiskellaan tutkimalla ja työtä tekemällä. Opiskelijat suunnittelevat ja perustavat oppimisverkossa ohjaajien ja työelämän asiantuntijoiden kanssa yrityksen toimintajärjestelmän, jossa he toimivat kuten oikeassa yrityksessä.

Oppiminen tapahtuu toimistotiloja vastaavassa harjoitusyritysluokassa, jossa opiskelijat toimivat toimitusjohtajana, osto-, myynti-, markkinointi-, kirjanpito-, henkilöstöhallinto- ja laskentatehtävissä. Harjoitusyrityksessä opitaan käytännön työtehtäviä erilaisten ongelmanratkaisujen avulla.

Harjoitusyrityksellä on oikea, todellinen yritys partneriyrityksenä, jonka kanssa yhteydenpito on jatkuvaa. Toimintaan saadaan näin todenperäisyyttä. Partneriyrityksen edustaja voi tukea harjoitusyrityksen toimintaa olemalla mukana mm. harjoitusyrityksen hallituksessa.

Harjoitusyritykset muodostavat kansainvälisen markkina-alueen, jossa ne käyvät liikekirjeenvaihtoa ja kauppaa keskenään. Harjoitusyritykset ostavat raaka-aineita ja palveluja toisiltaan sekä myyvät tuotteita ja sen johdannaisia tai palveluja toisilleen.

Uudenlainen, perinteisestä poikkeava oppimisympäristö, harjoitusyritys, on erinomainen keino luoda vankkaa perustaa elinikäiselle oppimiselle ja persoonallisuuden kasvulle. Se sopii hyvin valmistavan koulutuksen ohjaustavaksi aikuisopiskelijoille sekä toisen asteen opetus- ja näyttöympäristöksi. Tyypillisiä harjoitusyrityksen avulla suoritettavia tutkintoja ovat liiketalouden ja taloushallinnon, tietojenkäsittelyn, audiovisuaalisen alan, markkinointiviestinnän ja yrittäjän tutkinnot. Sekä Opetusministeriön että Opetushallituksen tahto on, että harjoitusyritystoiminta levitetään kaikille aloille ja alueille Suomessa. Harjoitusyritisympäristössä voidaan suorittaa jokaiselle alalle ja jokaiseen tutkintoon kuuluva yrittäjyysosio. Myös kielten opiskelu nivoutuu luontevasti harjoitusyritystoimintaan, koska toimintaympäristö on kansainvälinen.

Harjoitusyrittäjätoiminnan avulla voidaan kehittää perinteistä opetusta paremmin mm. seuraavia taitoja:

- teoreettisten taitojen soveltamista käytäntöön
- sosiaalisuutta, verkoston rakentamista
- yhteistyö-, vuorovaikutus- ja päätöksentekotaitoja
- vastuun ottamista omasta työstä ja muiden organisaation jäsenten tukemista
- oman alan käsitteistön ja rutiinien hallintaa
- oman alan kielitaitoa
- realistista näkemystä omasta alasta
- ongelmanratkaisutaitoa
- luovuutta
- joustavuutta, uusien ennalta arvaamattomien tilanteiden kohtaamista

Lisäksi harjoitusyrittäjätoiminta

- antaa valmiuksia ymmärtää yrittäjätoimintaa kokonaisvaltaisesti
- tukee opiskelijoiden osallisuutta ja ehkäisee syrjäytymistä
- antaa työkokemusta
- antaa yleiskuvan laaja-alaisesta tehtäväkentästä
- tukee tekemällä oppimista ja itseohjautuvuutta
- antaa mahdollisuuden oppimisen henkilökohtaistamiseen

Harjoitusyrittäjätoiminnan käynnistäminen tukee kouluttajien ja opettajien pedagogista kehittymistä. Se on hyvä apuväline kaikkien niiden oppimis- ja opetus- tapojen toteuttamiseksi, joita nykyinen konstruktivistinen oppimiskäsitys ihannoii. Toiminnassa toteutetaan mm. ongelma-perustaista oppimista ja tekemällä oppimista. Harjoitusyrittäjätoiminnan avulla opetukseen tulee mukaan useita ”ulottuvuuksia”, joita hyvin hallitessaan ja harjoitusyrittäjästä ohjatessaan kouluttaja ja opettaja voi saada keskeisissä oppimisen prosesseissa huomattavasti enemmän aikaan suhteessa perinteiseen opettamiseen. Opettajan keskeinen tehtävä on valmiuksien ja oppimisen edistäminen. Harjoitusyrittäjäympäristössä painotetaan runsaan tietomäärän sijasta ajattelua, keskustelua ja harjaantumista asiayhteyksien ymmärtämiseen. Opettajan rooli harjoitusyrittäjätoimin-

nassa on olla työn ohjaaja ja organisoiija ja hänen on oltava valmis oppimaan yhdessä oppilaidensa kanssa.

(http://www.finpec.fi/suomi/a_esittely/a_oppimisymparisto/index.html)

6 Kehittämishankkeen toteutus

Kehittämishankkeen toteutus alkoi Finpecin järjestämästä markkinointitilaisuudesta, jossa innostuin uuden oppimisympäristön luomisesta ja toteuttamisesta Pohjois-Karjalan Aikuisopistossa. Esitin ideani esimiehelleni, joka myös innostui asiasta ja siitä, että toteuttaisin hankkeen osana pedagogisia opintojani. Ensimmäisenä järjestimme tutustumiskäynnin Porvoon Edupolille, jossa harjoitusyritysympäristö on toiminut yli 10 vuotta hyvin tuloksin aikuiskoulutuksessa. Suunnitteluvaiheessa laadin aikataulutuksen toimenpiteille, jotka tarvittiin oppimisympäristön käynnistämiseksi. Tässä vaiheessa totesin, että hanke on todella mittava ja sain työparikseni Räsäsen Merjan. Hänen kanssaan ja oimme tehtävät. Minun tehtäviini tämän hankkeen puitteissa kuului luokan muuttaminen yritysympäristöksi ja opetussuunnitelman laatiminen.

Toimenpiteet

- luokan muuttaminen yritysympäristöksi eli toimistoksi (Riitta)
- luokan kalustaminen, koneiden ja ohjelmien hankinta (Riitta)
- opetussuunnitelman laatiminen (Riitta)
- markkinointimateriaalin laatiminen (Merja)
- opettajien ohjeistus (Merja)
- harjoitusyritystoiminnan markkinointi opettajille, asiakkaille ja työelämän yhteistyötahoille (Merja, Riitta + kouluttaja)
- yrityspartnerin löytäminen (kouluttaja)

Aikataulu

- kalustesuunnitelma ja hankinta syksyllä 2005
- oppimissuunnitelman laatiminen kevään 2006 aikana

Syksyllä 2005 uuden oppimisympäristön varsinainen toteuttaminen Pohjois-Karjalan Aikuisopistossa alkoi. Ensimmäisenä vaiheena oli toteutussuunnitelman laatiminen. Tämän jälkeen aloin hakemaan tietoa uudesta opettajuudes-

ta, harjoitusyritysympäristöstä ja oppimisympäristöistä yleensäkin. Tietoa hain Finpecin nettisivuilta, keskusteluista Finpecin vetäjän Jari Viitasalon kanssa sekä kirjallisuudesta. Luin mm. Olli Luukkaisen Opettajan matkakirja tulevaan, Anu Haapalan tulevaisuuden kasvatuksen, Reijo A. Kauppihan Ihmisen tapa oppia, Olli Luukkaisen ja Jarkko Wuorisen Yrittävä elämänsäsenne sekä opetushallituksen ohjeita heidän nettisivuiltaan. Osallistuin opetushallituksen virtuaalisia oppimisympäristöjä käsitteleviin suunnittelupalaveri-ihin, koska olimme tämän hankkeen myötä päässeet opetushallituksen virtuaalinen oppimisympäristö harjoitusyritysverkostolle pilottiryhmään.

Toisessa vaiheessa suunnittelin oppimisympäristön kalustuksen, koneet, ohjelmat ja aloin laatimaan oppimissuunnitelmaa harjoitusyritysympäristölle. Toimistoon hankittiin kalusteet ja atk-laitteet 10 opiskelijalle, koska Finpec:n kokemusten mukaan sopiva ryhmäkoko on noin 10 opiskelijaa. Atk-laitteet toimivat langattomassa verkossa. Taloushallinnon tehtävissä käytössä on Nova taloushallintojärjestelmä ja muuten toimistotyön kannalta tarvittavat ohjelmat kuten esim. Word, Excel, PowerPoint.

Syksyllä 2006 saimme harjoitusyritysympäristön kalustuksen ja koneistuksen kuntoon. Meillä oli fyysisesti valmis uusi oppimisympäristö ja oppimissuunnitelma. Noin puolivuotta meni rahoituksen järjestämiseen ja uuden oppimisympäristön idean markkinointiin TE-Keskukselle, joka sitten osti 30 opiskelijapaikkaa harjoitusyritysympäristöön vuodelle 2007. Ensimmäinen opiskelijaryhmä, pilottiryhmä 10 henkilöä, aloitti opiskelun maaliskuun 2007 lopussa. Tämän jälkeen opiskelijat vaihtuvat oppimisympäristössä nonstopina eli jokaisella on oma henkilökohtainen opiskelu-aika henkilökohtaistamissuunnitelman mukaisesti, jolloin opiskelijoiden opiskeluajat ovat eri mittaisia.

Kehittämishankkeen toteutin pääasiassa omalla ajallani. Esimieheni antoi minulle 40 tunnin resurssin hankkeen toteuttamiseen työajalla. Tämä aika hupe- ni lähinnä hanketyöhön tarvittaviin suunnittelupalaveri-ihin. Oppimissuunnitelman kirjoittaminen tapahtui täysin omalla ajallani.

7 Harjoitusyritsympäristön oppimissuunnitelma

7.1 Liiketoiminta ja yrittäjäyys

Opiskelijat laativat harjoitusyritykselle liiketoimintasuunnitelman. Sitä laaties-
saan ja toteuttaessaan harjoitusyrityksen toiminnan aikana he oppivat sovel-
tamaan yritystoiminnan keskeisiä periaatteita, oppivat tuntemaan eri yritys-
muodot ja niiden erot sekä ymmärtämään yrityksen toimintaympäristönä. Har-
joitusyrityksessä toimiessaan opiskelijat oppivat työskentelemään yrittäjämäi-
sesti ja vastuullisesti. Opiskelijat toimivat harjoitusyrityksessä eri rooleissa tii-
minä, jolloin he kantavat tiiminä vastuun toiminnan onnistumisesta.

7.2 Markkinointi ja myynti

Opiskelijat etsivät harjoitusyritykselle asiakkaat ja verkostot kansainvälisestä
harjoitusyritysverkostosta. Samalla he oppivat markkinoinnin perusasiat ja
asiakaspalvelun. Harjoitusyritsympäristö on kansainvälinen, joten he hoitavat
asiakassuhteita ainakin suomeksi ja englanniksi. Opiskelijat laativat harjoi-
tusyritykselle markkinointisuunnitelman, jolloin he oppivat suunnittelemaan
tulevaisuutta. Markkinointisuunnitelma sisältää myös markkinointibudjetin.
Käytännön suhdetoimintaa he hoitavat olemalla yhteydessä Partneri-
yritykseen ja mm. käydessään neuvotteluja paikallisen pankin ja vakuutusyhti-
ön kanssa.

7.3 Kirjanpito ja tilinpäätös

Harjoitusyrityksessä kirjanpito hoidetaan Nova-ohjelmalla. Opiskelija oppii hoi-
tamaan tilikauden aikaisten tavanomaisten liiketapahtumien kirjanpidon voi-
massa olevan lainsäädännön mukaisesti sekä hallitsemaan tilinpäätöksen laa-
timisen periaatteet jaksotussäännöksineen. Hän oppii itsenäisesti hakemaan
tietoa kirjanpidosta, tulkitsemaan erilaisia raportteja sekä etsimään mahdollisia
virheitä ja tekemään täsmäytyksiä. Hän oppii tekemään vaadittavat tilitykset ja
veroilmoitukset oikea-aikaisesti. Myös budjetointi ja hinnoittelu kuuluvat osa-
na harjoitusyritystoimintaa.

7.4 Ostotoiminnot

Opiskelija hoitaa harjoitusyhtiössä ostotoiminnot aina raaka-aineen tilauksesta ostolaskun maksuun ja ostoreskontran täsmäyttykseen. Hän oppii hoitamaan ostotilausten ja muidenkin hankintojen tarjouspyyntöjen, tarjousten ja tilausten käsittelyn, hallitsemaan ostolaskujen tarkastus- ja hyväksyttämismenetelmien, ylläpitämään toimittajarekisteriä ja ostoreskontraa Nova-ohjelmalla sekä maksamaan ostolaskut. Koska toimintaympäristö on kansainvälinen, toiminnassa on mukana ulkomaan kauppaa. Ostolaskuja joutuu myös välillä reklamoidaan ja muitakin poikkeustilanteita syntyy kuten oikeassa liiketoiminnassa.

7.5 Myyntitoiminnot

Myyntitoiminnoissa opiskelija oppii käsittelemään yrityksen myyntitilauksia, laskuttamaan, hoitamaan asiakasrekisteriä ja myyntireskontraa Nova-ohjelmalla sekä hoitamaan poikkeus- ja perintätoimet. Kansainvälisessä verkostossa toimiminen opettaa myyntitoimintoihin liittyvät tullaus- ja verokysymykset sekä viennissä tarvittavat asiakirjat. Hän oppii myös selvittämään asiakkaan luottotiedot ja luottokelpoisuuden.

7.6 Henkilöstöhallinto

Henkilöstöhallinnossa opiskelija hoitaa itsenäisesti kaikki työsuhteeseen liittyvät asiat työntekijän rekrytoinnista työsuhteen päättymiseen. Palkat lasketaan Nova-ohjelmalla. Hän oppii hoitamaan palkkahallinnon keskeiset tehtävät ja viranomaisyhteydet. Hän osaa soveltaa tehtävässään yritykselle valittua työehtosopimusta sekä palkkahallinnon kannalta keskeistä lainsäädäntöä. Hän oppii erittelemään henkilökustannusten rakenteen ja tietämään niiden merkityksen organisaation toiminnalle.

7.7 Kannattavuuden laskenta ja seuranta

Tarkoituksena on, että harjoitusyhtiö toimii kannattavasti ja taloudellisesti. Opiskelija oppii harjoitusyhtiössä budjetoimaan, hinnoittelemaan kannattavasti yrityksen tuotteet ja palvelut, seuraamaan yrityksen taloudellista kehitystä. Hän osallistuu yrityksen rahoitussuunnitteluun ja investointilaskelmien tekoon.

7.8 Asiakirjatuotanto ja atk-taidot

Opiskelijat tuottavat kaikki yleensäkin yritystoiminnassa tarvittavat asiakirjat myös työskennellessään harjoitusyrityksen tehtävissä. Näin myös atk-taidot karttuvat. Normaaaleissa päivärutiineissa käytetään taloushallinnon ohjelmistona Nova-ohjelmaa, asiakirjat tuotetaan Wordilla, laskelmat Excel:llä ja lisäksi käytetään muitakin työssä tarvittavia ohjelmia kuten PowerPoint, Freehand, Corel ym.

7.9 Tehtäväjako harjoitusyrityksessä

Harjoitusyrityksessä aloittava opiskelijaryhmä jakaa tehtävät keskenään. Toiminnassa mukana tulee olla ainakin toimitusjohtaja, talouspäällikkö, henkilöstöpäällikkö, ostoreskontran hoitaja, myyntireskontran hoitaja sekä markkinointipäällikkö. Yrityksessä voidaan toteuttaa tehtävien kiertoa. Valmistavan koulutuksen kuluessa opiskelija tekee päätöksen, minkä tutkinnon hän suorittaa ja mistä antaa näytöt. Ryhmä pitää säännölliset ”tulospalaverit” vähintään viikoittain, mielellään päivittäin. Ryhmäohjaaja osallistuu palavereihin kanssakulijana, valmentajana.

7.10 Opiskelijavaihdot NonStop-toimintana

Kun harjoitusyrityksessä opiskelevan henkilön tutkinto on valmis tai hän on saanut riittävät valmiudet työllistyäkseen, hän jättää tehtävänsä yrityksessä. Hänen tilalleen voidaan ottaa välittömästi uusi opiskelija. Tällaisessa vaihdosvaiheessa on luonnollista suorittaa tehtävien vaihtoa koko ryhmän jäsenten välillä. Ryhmä perehdyttää aina uuden opiskelijan tehtäviinsä.

7.11 Kielten opiskelu

Kaikissa tutkinnoissa vaatimuksena on hallita äidinkielen lisäksi toinen kotimainen kieli sekä yksi vieras kieli. Kielten oppiminen toteutetaan harjoitusyritysympäristössä osana toimintaa eikä sitä viedä erilliseen luokahuoneeseen.

Harjoitusyritystoiminnassa kielten opiskelu on osa jokapäiväistä toimintaa, koska toiminta tapahtuu kansainvälisessä verkostossa. Yritykset ostavat toisensa tuotteita ja palveluita yli valtakunnan rajojen. Niinpä opiskelijat pääsevät

käyttämään kielitaitoaan, kun heille saattaa tulla puheluja ja postia mistä tahansa verkostossa mukana olevasta maasta. Tärkeintä on tulla toimeen suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Mikäli opiskelijan äidinkieli on joku muu kuin suomi, hän voi valita äidinkieltänsä lisäksi suomen ja englannin. Mikäli äidinkieli on englanti, hän valitsee suomen ja ruotsin.

8 Oppimisen lähtökohdat ja koulutuksen toteuttaminen

Koulutus perustuu oppimiskäsitykseen, jossa tutkinnon suorittaja on päämäärätietoinen, oppimishaluinen ja –kykyinen oppija. Keskeistä on tutkinnon suorittajan oma aktiivinen ja tavoitteellinen toiminta opiskelu- ja työssä oppimisympäristössä. Harjoitusyritystoiminnan lisäksi oppimista tuetaan mm. käyttämällä erilaisia monimuoto-opiskelumenetelmiä (pienryhmätyöskentely, vuorovaikutteiset luennot, opetuskeskustelut jne.) yksilöllisesti kunkin opiskelijan henkilökohtaiseen oppimissuunnitelmaan soveltuvilla tavoilla niin, että erityisesti oppijan omaa vastuuta oppimisprosessinsa johtajana korostetaan. Kouluttajat ja opettajat toimivat oppimisprosessien käynnistäjinä, valmentajina ja kanssakulkijoina sekä selkeiden viitekehysten antajina tavoitteenaan oppimisen jatkuminen ja kehittyminen koko koulutuksen ajan.

Oppimistaitojen kehittyminen tuottaa valmiuksia elinikäiseen oppimiseen sekä tiedon hankintaan, jäsentämiseen ja arviointiin. Oppimistaitoja vahvistetaan oppijakeskeisillä, opiskelijan omaan suunnitteluun pohjautuvilla opiskelujärjestelyillä.

Ongelmanratkaisutaitoja tarvitaan työelämän ja yhteiskunnan muuttuvissa, joustavuutta ja innovatiivisuutta vaativissa tilanteissa ja olosuhteissa. Ongelmanratkaisutaitojen kehittämiseksi harjoitusyritystoimintaan sisällytetään runsaasti kokonaisvaltaisia, työelämäläheisiä ja aitoja toimintatilanteita. Oppiminen harjoitusyritysympäristössä edellyttää ja kehittää ongelmanratkaisutaitoja. Oppimis- ja ongelmanratkaisutilanteita jäsennetään yhteisissä pohdinnoissa sekä reaaliajassa että jälkeenpäin.

Harjoitusyrittäjäympäristössä toimitaan tiimimäisissä pienryhmissä ja/tai pareittain, jolloin yhteistyötaidot korostuvat. Harjoitusyrittäjätoiminnassa kiinnitetään huomioita yhdessä työskentelyn tulosten lisäksi ihmissuhteiden sujuvuuteen, toisten huomioonottamiseen sekä kokonaisvaltaiseen tunnetilojen ymmärtämiseen. Vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittämiseksi toimintaan sisällytetään suullista ja kirjallista viestintää, neuvottelutilanteita sekä tietoverkkopohjaista kommunikaatiota.

Ammatillinen aikuiskoulutus pyrkii jatkuvasti olemaan selvillä alueen (ja laajemminkin) työelämän kehitystrendeistä eri elinkeinoelämän aloilla. Aikuiskoulutuksen asiantuntijat kartoittavat ammattitaito- ja koulutustarpeita olemassa olevaan, koottuun tietoon perustuen sekä keskusteluilla eri työyhteisöjen ja viranomaisten kanssa.

Opetuksen sisältöjä ja opetusjärjestelyjä suunnitellaan yhteistyössä työelämän kanssa, joustuen ja sopeuttaen oppilaitoksen toimintatapoja ja aikatauluja työelämän rytmin mukaisiksi oppimistavoitteista ja oppimisprosessien laadusta tinkimättä.

Koulutuksen lähiopiskelun ja työssä oppimisen toteutus määritellään henkilökohtaisten tarpeiden ja mahdollisuuksien perusteella henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laadinnan yhteydessä.

9 Henkilökohtaistaminen

Kaikessa tutkintotavoitteisessa koulutuksessa noudatetaan Aikuisopiston näyttötutkintostrategiaa sekä henkilökohtaistamisen suunnitelmaa lomakkeineen. Henkilökohtaistamisen lomakkeet ovat tutkintokohtaiset.

10 Oppimisen ohjaus ja tukeminen

Oppimisen tukeminen nojaa Aikuisopiston kahteen periaatteeseen: toisaalta opiskelijan omien elämänhallintakeinojen ja ongelmanratkaisutaitojen tukemi-

seen ja toisaalta oppilaitoksen ulkopuolisten asiantuntijapalvelujen käytön opastukseen. Harjoitusyritysympäristön ryhmäohjaaja on monitahoisessa roolissa: tiedollis- taidollisen aineksen lisäksi kouluttajan tehtäviin kuuluu etsiä yhdessä opiskelijan kanssa ratkaisuja ja vaihtoehtoisia toimintatapoja myös niissä tilanteissa, joissa tarvitaan erityistoimenpiteitä.

Hänen on pystyttävä etsimään yhdessä opiskelijoiden kanssa ratkaisuja päivittäin esiin nousevissa ongelmatilanteissa ja ohjaamaan opiskelijoita yhä enemmän itsenäiseen toimintaan ja ongelmanratkaisuun. Kouluttajan ja opettajan tehtävänä on luoda edellytykset kokonaisvaltaiseen ammatilliseen oppimiseen. Aikuisopiskelijan opintojen ohjaaminen on henkilökohtaistamisen peruselementti, myös niissä tilanteissa, joissa aikuisopiskelijalla on oppimiseen liittyviä esteitä, esim. luki- tai kielivaikeuksia.

Harjoitusyritystoiminnan alkuun sisältyy aikuisopiskeluun orientoiva jakso, jonka aihealueita ovat mm. aikuinen oppijana, elinikäisen oppimisen idea, modernit oppimiskäsitykset, henkilökohtaistamisen laadinnan perusteet ja merkitys, itseohjautuvuus opiskelussa sekä itsearviointin ja jatkuvan arvioinnin merkitys. Lisäksi jaksolla perehdytään eri tutkintojen sisältöön syvällisemmin sekä opiskeluun ja toimintaan harjoitusyritysympäristössä. Orientoiva jakso käynnistää opiskeluryhmän yhteistyön sekä kunkin aikuisopiskelijan itsejohtamisen oppimisen suunnittelun. Samalla kehittyvät ammatillinen syväoppiminen, vastuullisuus opiskelussa, yleisten oppimistaitojen kehittyminen, elämänhallinta ja elinikäisen oppimisen taidot. Opiskeluun orientoitumisjakso on keino nostaa aikuisopiskelijoiden henkiset voimavarat heidän omaan käyttöönsä oppimisensa tueksi.

Ohjausresursseista päätetään henkilökohtaistamisen yhteydessä. Yksilöohjaukseen käytettävä resurssi on keskimäärin 20 tuntia / aikuisopiskelija.

11 Työssäoppiminen – työssä oppiminen

Eri koulutusmuodoissa ja koulutuksen asteilla on käytössä useita termejä: työssäoppiminen, työssä oppiminen, työelämään tutustuminen sekä työharjoittelu. Työssäoppimisella tarkoitetaan tiettyä jaksoa opiskelussa ja jonkin osaa-

misalan suorittamista työssäoppimispaikassa. Tästä jaksosta on tehty työssäoppimisen sopimus ja jakso arvioidaan. Työssä oppimisella tarkoitetaan sitä työkokemusta, joka karttuu työn ohessa ja jota kehitetään myös erilaisilla koulutustoimilla ja tutkinnoilla. Aikuiskoulutuksessa erityisesti näyttötutkintotoiminnassa työssä olevilla henkilöillä termi 'työssä oppiminen' on perusteltu ja tärkeässä roolissa. Työvoimakoulutuksen jaksotuksena on tietopuolinen koulutus ja työssäoppimisjaksot. Oppisopimuskoulutuksessa opiskelija on noin 80 % työssä ja 20 % tietopuolisessa koulutuksessa. Käsitteet valitaan koulutusmuodoittain aikuiskoulutuksessa.

Työssä oppimistoiminta palvelee aikuisopiskelijan ammatillisen oppimisen lisäksi koko Aikuisopiston elävää työelämäyhteistyötä ja oppimisen kehittämistä. Aikuisopiskelijan kannalta työssäoppimisen organisoinnissa noudatamme seuraavia yleisperiaatteita:

1. Työssäoppimisjaksosta tehdään kirjallinen sopimus työpaikan ja oppilaitoksen kesken oppisopimuskoulutuksessa sekä työvoimakoulutuksessa.
2. Työssäoppiminen kuuluu osana henkilökohtaiseen oppimissuunnitelmaan. Se suunnitellaan, tavoitteistetaan ja arvioidaan työpaikan edustajan, opiskelijan ja kouluttajan keskinäisessä yhteistyössä.
3. Oppilaitoksessa tapahtuva oppiminen ja työssä oppiminen nivoutuvat saumattomasti toisiinsa ja täydentävät toisiaan.
4. Kouluttaja on jatkuvassa ohjauksellisessa vuorovaikutuksessa opiskelijoiden kanssa työssä oppimisen aikana.
5. Työssä oppimisen tavoitteina ovat tuotannollisen osaamisen lisäksi työyhteisötaidot, oman toiminnan suunnittelutaidot sekä vastuu omasta ammatillisesta kehittämisestä.

12 Oppimisen arviointi ja palaute

Arvioinnissa tulee erottaa valmistavan koulutuksen arviointi ja näyttöjen arviointi. Tässä oppimissuunnitelmassa kuvataan ainoastaan valmistavan koulutuksen arviointia. Näyttöjen arviointi on kuvattu ko. tutkinnon järjestämissuun-

nitelmassa. Valmistavan koulutuksen arvioinnissa on olemassa erilaisia ohjeita riippuen koulutusmuodosta.

Oppisopimuskoulutuksen valmistava koulutus perustutkinnoissa sekä ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa arvioidaan arvosanoilla T1 – K5 Muissa koulutusmuodoissa valmistava koulutus arvioidaan ko. tutkinnon opetussuunnitelmassa määritetyllä tavalla. Perustutkinnoissa arviointiasteikko on aina T1 – K5. Ammattitutkinnon ja erikoisammattitutkinnon valmistavan koulutuksen arvioinnissa oppisopimuskoulutusta lukuun ottamatta käytetään arviointia hyväksytty / hylätty.

Aikuisopiskelijan arvioinnilla pyritään edistämään ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin (laki 630/1998, 25 §). Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta 631/1998, 16 § antaa ohjeen arvioinnin soveltamisesta. Arviointi on jatkuva ja oleellinen osa oppimisprosessia ja se tukee henkilökohtaisen opiskeluohjelman toteutumista. Aikuisopiskelija saa opintojen alusta lähtien tietoonsa arvioinnin periaatteet ja toimintatavat sekä osaamisen eri alueiden arviointikriteerit.

Arviointi on oppijakeskeistä ja se perustuu tasavertaiseen, moninäkökulmaiseen vuorovaikutukseen. Arviointia suorittavat aikuisopiskelijan itsensä ja kouluttajien lisäksi koulutusryhmän muut opiskelijat ja työssäoppimispaikan vastuushenkilöt sekä muut mahdolliset oppimiseen läheisesti liittyvät toimijat. Arvioinnissa painotetaan aikuisopiskelijan omaa tuottamista, tiedon soveltamista, kriittistä ajattelua ja ongelmanratkaisukykyä. Aikuisopiskelijan itsearviointitaito katsotaan oleelliseksi osaksi ammattitaitoa ja sen kehittymiseen kiinnitetään opiskeluohjelmassa erityistä huomiota.

Arviointimenetelmät ovat pääosin laadullisia ja menetelminä käytetään esim. portfolioarviointia, autenttisten tilanteiden havainnointia ja keskustelevaa arviointia. Menetelmien valinnassa pyritään opitun aineksen ja arviointitavan keskinäiseen vastaavuuteen.

Aikuisopiskelija saa opintojensa päättyessä Opetushallituksen määräyksen 37/011/2000 mukaiset todistukset: tutkintotoimikunnan myöntämän todistuk-

sen tutkinnosta tai sen osasta ja oppilaitoksen antaman todistuksen valmistavaan koulutukseen osallistumisesta. Ammattitutkintoon ja erikoisammattitutkintoon liittyvissä todistuksissa arviointi toteutetaan periaatteella hyväksyty/hylätty.

Hyväksytty suoritus:

Aikuisopiskelijan osaaminen valmistavassa koulutuksessa on saavuttanut tason, jolla hänet voidaan ohjata antamaan tutkinnon osan näytöt.

Hylätty suoritus:

Valmistavan koulutuksen aikana ei ole saavutettu sitä osaamista, jota näyttöihin osallistumiselta edellytetään.

Oppisopimuskoulutuksen tietopuolisen koulutuksen arviointikriteerit:

Oppisopimuskoulutuksissa valmistavan koulutuksen arviointi tapahtuu arviointiasteikolla T1 – K5 seuraavasti:

T1 Tietoa on vähän ko. tutkinnon osasta.

T2 Tietoa on kerätty tutkinnon osasta, mutta tutkinnon suorittaja ei sitä täysin ymmärrä.

H3 Tietoa on kerätty ja sitä kuvataan ja arvioidaan, mutta tutkinnon suorittaja ei tiedä, miksi kyseinen tieto on tärkeää.

H4 Tietoa on kerätty ja tutkinnon suorittaja tietää ja ymmärtää keräämänsä tiedon merkityksen ja osaa kertoa, miksi tällainen tieto on tärkeää.

K5 Tietoa on kerätty ja tutkinnon suorittaja tietää ja ymmärtää keräämänsä tiedon merkityksen ja osaa kertoa, miksi tällainen tieto on tärkeää. Tutkinnon suorittaja osaa soveltaa tietoa käytäntöön ja käyttää tietoa oman organisaationsa kehittämiseen.

Oppilaitoksen antaman todistuksen liitteenä on opintosuoritusote.

Palaute valmistavan koulutuksen onnistumisesta kerätään koulutusmuodoittain keväisin ja syksyisin Webropol - ohjelmaan. Asiakaspalaute on yksi keskeinen EFQM:n asiakastulosten mittari, jota seurataan jatkuvasti. Tavoitteeksi on asetettu, että koulutusten palautteen tulee olla yli 4 viisiportaisessa arvioinnissa.

13 Tutkinnon muodostuminen

Koska harjoitusyritysympäristössä voidaan opiskella useita eri tutkintoja ja niiden osia, määräytyy tutkinnon muodostuminen suoritettavan tutkinnon perusteiden mukaisesti.

14 Pohdinta

Kehittämishankkeen tavoitteena oli luoda uutta opettajuutta tukeva oppimisympäristö Pohjois-Karjalan Aikuisopistoon. Tämä tavoite saavutettiin. Harjoitusyritysympäristölle saatiin muista luokista erillään oleva toimistotila, joka soveltui hyvin virtuaaliyritysympäristöksi. Toimistoon hankittiin toimistokalusteet ja tietokoneet 10 henkilölle. Atk-laitteet toimivat langattomassa verkossa. Taloushallinnon tehtävissä käytössä on Nova taloushallinnonjärjestelmä ja muuten toimistotyössä tarvittavat ohjelmat. Hankkeen aikana saatiin toteutettua myös oppimissuunnitelma harjoitusyritysympäristölle.

Oppimissuunnitelman näkökulma on oppiminen päinvastoin kuin opetussuunnitelmassa näkökulmana on opettaminen. Oppimissuunnitelman laadintaprosessi oli antoisaa kasvunaikaa niin minulle kuin omalle esimiehellenikin. Hankkeen aikana kävimme useita mielenkiintoisia keskusteluja opetussuunnitelman ja oppimissuunnitelman sisällöstä: Mitä siinä tulee olla, ketä varten sitä kirjoitetaan, kuka sitä käyttää sekä suunnitelman käsittelyn näkökulmasta. Itselleni oli helppoa kääntää opetussuunnitelma oppimissuunnitelmaksi. Oppimissuunnitelman näkökulma perustuu oppimiseen. Opiskelija on aktiivinen osallistuja, joten oppimissuunnitelmassa mietitään, mitä tässä oppimisympä-

ristössä voi oppia. Perinteiset opetussuunnitelmathan kirjoitetaan opettajan näkökulmasta, mitä opetetaan.

Haastetta oppimissuunnitelmatyöhön loi suunnitelman tekeminen laaja-alaiselle oppimisympäristölle, jossa voidaan suorittaa monia eri tutkintoja. Perinteisesti opetussuunnitelmat laaditaan yhteen tutkintoon valmistavaan koulutukseen.

Hankkeen alussa uskoin toteutuksen tapahtuvan nopeammin, jopa niin, että ensimmäinen opiskelijaryhmä olisi päässyt aloittamaan opiskelun jo syksyllä 2006. Hankkeen valmistelu vei kuitenkin suunniteltua enemmän aikaa ja valmius pilottiryhmän opiskelun aloittamiseen harjoitusyritysympäristössä toteutui maaliskuun 2007 lopussa. Viimeiset puoli vuotta meni idean markkinointiin ja koulutuksen rahoituksen hankkimiseen TE-Keskukselta. Pilottiryhmä on TE-Keskuksen ostama työvoimapolitiittinen koulutus 30 henkilölle vuoden 2007 aikana. Opiskelijat vaihtuvat ryhmässä NonStop:na.

Puitteet uudelle opettajuudelle ja uudelle oppimisympäristölle ovat nyt valmiina. Tästä alkaa opettajien kasvu ja sopeutuminen uuteen oppimisympäristöön. Tämä kasvu ei tule olemaan helppoa, sillä useimmat opettajista ovat tottuneet opettamaan luokkaympäristössä luennoimalla ja heillä on jo takanaan pitkä opettajan kokemus. Uskoisin, että kasvu ja vanhasta poisoppiminen kestävät useita vuosia ja toteutuvat pienin askelin.

Ensimmäisen pilottiryhmän kanssa tuli esille, että uusi oppimisympäristö aiheuttaa kasvukipuja myös opiskelijoille, vaikka he ovat innostuneita uudesta tavasta opiskella. Monet ovat käyneet koulunsa aikana, jolloin vallalla oli traditionaalinen luokkahuoneopetus. Siihen verrattuna opiskelu harjoitusyritysympäristössä tuntuu työläältä, koska joutuu itse etsimään tietoa, panostamaan omaan oppimiseen toimimalla aktiivisesti ja oppimaan tekemällä. Opiskelun alussa tuleekin jatkossa käyttää aikaa runsaasti henkilökohtaistamiseen, aikaisemman osaamisen tunnistamiseen ja uudenlaiseen oppimismetodin sisäistämiseen.

Myös toimistotilassa ja atk-laitteissa todettiin ongelmia, kun esim. langaton verkko ei ollut riittävän tehokas ja nopea tähän toimintamalliin ja huoneilma osoittautui riittämättömäksi 11 henkilölle. Näin ollen ennen seuraavan ryhmän aloittamista siirrämme harjoitusyrityksen uuteen isompaan tilaan sekä saamme uudet atk-laitteet ja kiinteän atk-verkon.

Laadin oppimissuunnitelman vuosien 2005 ja 2006 aikana. Nyt oppimissuunnitelma tulisi päivittää ainakin käytettävien termien osalta, koska mm. henkilökohtaistamismääräys on astunut voimaan vuonna 2007.

Lähteet

Finpec:n esittelysivut, <http://www.finpec.fi>

Luukkainen O, 2005, Opettajan matkakirja tulevaan, Juva, PS-Kustannus,

Luukkainen O, Wuorinen J, 2002, Yrittävä elämänsenne, PS-Kustannus,

Patrikainen R, 1999 Opettajuuden laatu, PS-Kustannus,